

VAKOLA

03450 OLKKALA
913-46211

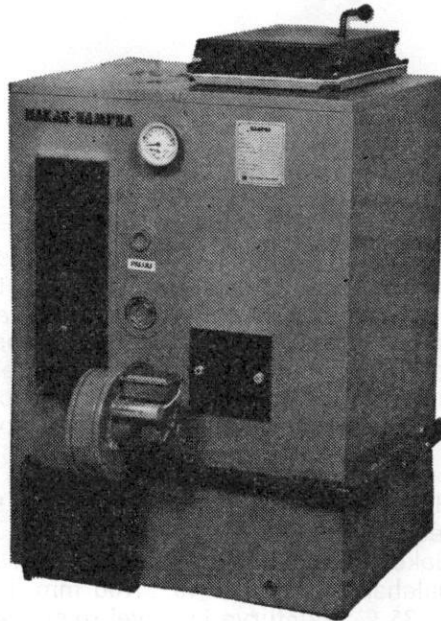
VALTION MAATALOUSKONEIDEN TUTKIMUSLAITOS
STATE RESEARCH INSTITUTE OF ENGINEERING IN AGRICULTURE AND FORESTRY

KOETUSSELOSTUS TEST REPORT

NUMERO 1086

RYHMÄ 162

VUOSI 1982

HAKAS-SAMPSA 18-KATTILA
HAKAS-SAMPSA 18-FURNACE

KOETUTTAJA JA
VALMISTAJA

Sampsu-Tehtaat Ky
21800 KYRÖ 5

ENTRANT AND
MANUFACTURER

—, —

HINTA 1.9. 1982

7 950 mk

KOETUS

Koetuksessa kattilalle tehtiin suoran lämmityksen ja varaavan lämmityksen laboratoriokokeet standardin SFS 4800 — Kiinteän polttoaineen pienkattilat. Testaus — mukaan. Kattilan käyttöominaisuudet on arvosteltu, mutta kestävyyttä ja pitempiaikaisia käyttöominaisuuksia ei ole arvosteltu.

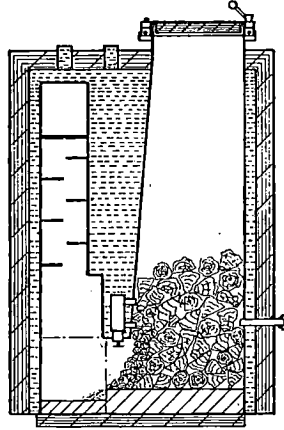
RAKENNE JA TOIMINTA

Kattilan halkileikkaus on esitetty kuvassa 1.

Malli	Hakas-Sampsa 18
Tyyppi	Alapaloinen, palamisilmapuhaltimella varustettu vesilämmityskattila, joka on tarkoitettu sekä suoraan lämmitykseen että varaajakäyttöön. Kattilaveteen sijoitettu termostaatti ohjaa palamisilmapuhaltimen toimintaa. Puhaltimen käydessä polttoaine palaa ja puhaltimen ollessa pysähdyksissä polttoaine kyttee.
Polttoaineet, valmistajan suositus	Halko: pituus 33 cm, läpimitta 7. .8 cm, kosteus 20. .30 %. Hake: normaalihake, palakoko 20. .40 mm ja palahake, palakoko 40. .100 mm, kosteus 20 . .35 %. Palaturve ja turvebriketti, kosteus 20 . .35 %. Polttoainetta vaihdettaessa kattilan säätöjä joudutaan muuttamaan. Muita muutoksia kattilaan ei tarvitse tehdä. Tukilämmityksessä voidaan käyttää sähköä. Kattila voidaan muuttaa myös öljylämmitteiseksi.
Kattilan perusta	Kattila suositellaan asennettavaksi 5. .10 cm lattiatasoa ylemmäksi joko betoni- tai tiilikorokkeelle. Korokkeen koko 620 mm x 450 mm. Kattilan alle laitetaan lämpöeristeeksi 50 mm paksu kova vuorivillalevy tai vastaava.

Kattilan
pohjatiilet

Pohjamauraukseen tarvitaan 5 kpl 65 mm x 113 mm x 230 mm kokoisia ja 3 kpl 25 mm x 113 mm x 230 mm kokoisia tulenkestäviä tiiliä.

Kuva 1. Hakas-Sampsa 18-kattila
Figure 1. Hakas-Sampsa 18-furnace

Savupiippu

Valmistaja suosittelee savupiipun pituudeksi 5...7 m ja poikkipinta-alaksi vähintään 200 m². Pyöreän piipun läpimitaksi suositellaan 150 mm. Kotimaista polttoainetta käyttävien kattiloiden savupiippujen pitää olla lämpöeristettyjä.

Arina

Kattilassa ei ole erillistä arinaa.

Polttoainesäiliö

Aukon mitat 380 mm x 250 mm. Ilman jatko-osia kattilaan mahtuu polttoainetta n. 105 l. Lisäsäiliötä on kahta kokoa: 40 l ja 420 mm korkea sekä 87 l ja 920 mm korkea. Näitä voidaan liittää yhteen haluttu määrä. Halkolämmityksessä ei suositella jatko-osien käyttöä. Muilla polttoaineilla jatko-osia voi olla korkeintaan 1340 mm. Polttoainesäiliön täyttöluukku voidaan varustaa katkaisimella, joka pysäyttää puhaltimen, kun täyttöluukku avataan.

Raaka-aineet	Valmistajan ilmoituksen mukaan:
	Polttoainesäiliö ja tulipesä: AISI 304, Cr-Ni, s = 4 mm Vesivaippa: Fe 37 BP, s = 6 mm
Kattilan luukut	Nuohousluukku, tuhkaluukku ja täyttöluukku.
Vakiovarusteet	Palamisilmapuhallin HS-18 Puhaltimen moottori Asea, 90 W Lämminvesikierukka Savusolan liitoskappale Savukaasun lämpömittari Rexoterm Kattilaveden lämpö- ja painemittari, Serpens Nuohous- ja tuhkanpoistovälineet Asennus-, käyttö- ja huolto-ohjeet
	Kokeissa käytetty kattilatermostaatti Danfoss DTO 1 ei kuulu vakiovarusteisiin.
Kattilan yhteet	2" sähkövastusliitännä 2 kpl 1" menovesiyhde ja paluuvesiyhde 3/4" kattilatermostaatin yhde ja varoventtiilin tai vaihtotermostaatin yhde 1/2" lämpö- ja painemittarin yhde ja tyhjennesyhde Ø 18 mm lämpimän käyttöveden yhde öljypolttimen liitännä
Sytyttäminen	Polttoainesäiliön pohjalle pannaan 10. . 30 cm kerros kuivia lastuja ja pieniksi pilkottuja puuta. Sytykkeet kostutetaan sytytysnesteellä ja varsinainen polttoaine pannaan sytykkeiden päälle. Polttoainesäiliön kansi suljetaan ja sytytys suoritetaan tuhkaluukun kautta. Puhaltimen säätöläppä asetetaan 0. . 2 mm raolleen ja toisioilma avataan 0. . 3 mm. Kun sytykkeet palavat kunnolla, käynnistetään puhallin.
Säädöt	Kattilan antamaa tehoa säädetään puhaltimen säätöläpällä. Läppä muuttaa palamisilman määrää ja samalla myös kattilan tehoa. Samalla muuttuvat palamisilmapuhaltimen käynti- ja seisontajaksojen pituuden. Teho olisi säädettävä siten, ettei seisontajakso olisi kohtuuttoman pitkä. Tällöin hyötysuhde säilyy suurena pieniäkin tehoja tarvittaessa. Käytännössä tämä

säätö olisi tehtävä ainakin kevät-, syys- sekä talvikaudelle erikseen. Ensiö- ja toisioilman suhdetta säädetään toisioilman säätimellä.

**Polttoaineen
lisäys**

Polttoainetta lisättäessä palamisilmapuhallin on pysäytettävä ja täyttöluukku on avattava ensin hieman raolleen. Hetken kuluttua voidaan luukku avata täysin. Jos luukku avataan nopeasti, savupiipun veto ei kykene imemään savua ja kuumia palokaasuja, vaan ne poistuvat täyttöluukusta.

Tuhkan poisto

Tuhka poistetaan tuhkaluukusta. Tuhkan poiston ajaksi palamisilmapuhallin pysäytetään.

Nuohous

Kattila nuohotaan tuhka- ja nuohousluukuista. Jos nuohous suoritetaan kattilan käydessä, avataan vain yksi luukku kerrallaan.

MITTOJA

Korkeus, ilman lisäpolttoainesäiliöitä	1080 mm
Leveys	720 mm
Syvyys	940 mm
Paino	270 kg
Polttoaineen täyttöluukku	380 mm x 250 mm
Tulipinta	1,7 m ²
Vesitilavuus	76 dm ³
Suurin sallittu käyttöpaino	1,5 bar
Suurin sallittu käyttölämpötila	150 °C
Savukanavan liitoskappaleen ulkomitta	165 mm x 145 mm

SUORITETUT KOKEET

SUORAN LÄMMITYKSEN KOE

Polttoaineena käytettiin koivuhaketta. Suorassa lämmityksessä kattila tuottaa lämpöä jatkuvasti. Kattilan teho säätyy kulloisenkin lämmöntarpeen mukaan. Lämmityskautena kattilan tehon pitää säätyä vähintään 20...100 % teholle. Kattilaa voidaan käyttää kesäaikana käyttöveden lämmittämiseen, jos se säätyy myös tyhjäkäynnille ja tyhjäkäyntiteho on alle 1 kW. Tyhjäkäyntikokeessa kattilaa kuormittava putkistohäviö vaihtelee välillä 0,5...1,5 kW.

Suoran lämmityksen kokeet tehtiin nimellisteholla, puoliteholla, viidennesteholla ja tyhjäkäyntiteholla. Tyhjäkäyntiteho oli 0,95 kW.

Tulokset ovat taulukossa 1 ja kuvassa 2.

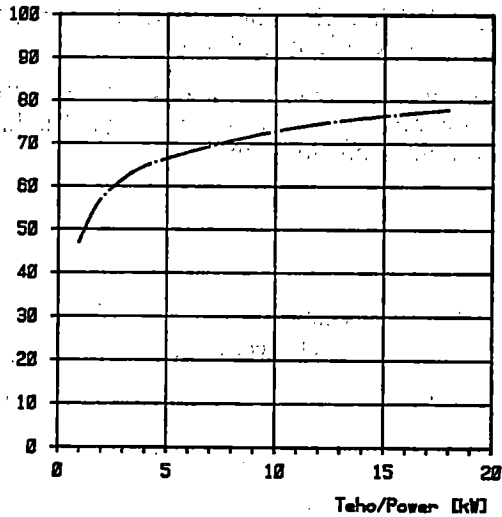
Taulukko 1. Suoran lämmityksen koe
Table 1. Direct heating test

Polttoaine Fuel	Koivu- hake Birch chip	Koivu- hake Birch chip	Koivu- hake Birch chip	Koivu- hake Birch chip
Kosteus % Moisture content	31,4	28,8	29,1	30,5
Palakoko mm Fuel size	15...40	15...40	15...40	15...40
Kappale-/(tilavuus) paino Specific weight kg/kpl, kg/m ³	240	240	240	240
Lämpöarvo MJ/kg Caloric value	12,4	13,0	12,9	12,6
Koetulokset Test results				
Teho kW Power	17,2	9,1	3,4	—
Polttoaineen kulutus kg/h Fuel consumption	6,4	3,5	1,5	0,57
Savupiipun veto Pa Pressure in smoke flue	—25	—20	—20	—20
Savukaasujen lämpötila savusolassa keskimäärin, °C Temperature on smoke flue seisonta/käyntijakso	270	80/285	80/260	70/260
Kattilahyötysuhde % Total efficiency	78	72	63	—
Sähkönkulutus W Consumption of electricity	75	42	10	—
Puhaltimen käyntiaika- suhde % Running time ratio of blower	100	56	13	—
Teoreettiset paloajat eri polttoainesäiliön tilavuuksilla ¹⁾ Theoretical burning time with various fuel reservoir volumes				
Ilman jatko-osia Without extension				
Polttoaine poltetaan loppuun h All fuel burned	3,9	7,2	16,8	44,2
Polttoainetta jää 1/3 ²⁾ ... h Fuel remaining 1/3	2,6	4,8	11,2	29,5
Jatko-osia suurin valmistajan suositama määrä 920 ja 420 mm Extensions 920 and 420 mm				
Polttoaine poltetaan loppuun h All fuel burned	8,7	15,9	37,1	97,7
Polttoainetta jää 1/3 perus- säiliön tilavuudesta h Fuel remaining 1/3 of the basic reservoir volume	7,3	13,5	31,5	82,9

¹⁾ Laskettu tilavuusmitoista kokeen aikaisin polttoainekulutuksiin.

²⁾ Polttoainesäiliö pitäisi täyttää viimeistään silloin, kun polttoainetta on 1/3 jäljellä.

Hyötysuhde/Efficiency [%]

Kuva 2. Suoran lämmityksen koe
Figure 2. Direct heating test

Taulukkoon on laskettu myös teoreettiset paloajat. On huomattava, että etenkin pienillä tehoilla polttoaineen holvaantumisvaara lisääntyy suurilla polttoainesäiliöitä käytettäessä.

Tyhjäkäyntikoe kesti 24 h. Kokeen jälkeen kattilaa kuormitettaessa se toimi normaalisti.

Kattila ei vaatinut suoran lämmityksen kokeissa polttoainelisäyksen lisäksi muuta hoitotyötä.

VARAAVAN LÄMMITYKSEN KOKEET

Polttoaineena käytettiin koivuhalkoa. Varaavassa lämmityksessä varastoidaan kertalämmityksellä lämpö vesivaraajaan. Varaajakoosta ja lämmöntarpeesta riippuen varaus riittää lämmitykseen puolesta vuorokaudesta muutamaan vuorokauteen. Kokeessa kattila kytketään siten, että kattilaan palaava vesi on aina +70 °C. Kokeen kesto aika valitaan siten, että varsinainen lämmitystyö on korkeintaan viisi tuntia.

Varaajahyötysuhde on laskettu koko kokeessa kuluneesta polttoainemäärästä ja varaajan saadusta lämpömäärästä. Siten siinä on mukana myös kattilan lämpiämiseen kulunut polttoainemäärä. Varaajahäviötä siinä ei ole huomioitu.

Koetulokset ovat taulukossa 2. Polttoaineen lisäämisen lisäksi jouduttiin kokeen lopulla suorittamaan yksi kohinta, jotta polttoaine saatiin palamaan loppuun.

Taulukko 2. Varaavan lämmityksen koe
Table 2. Test with heat accumulator

Polttoaine Fuel		Koivuhalko Birch firewood
Kosteus	%	19,2
Moisture content		
Palakoko	mm	333
Fuel size		
Kappalepaino	kg/kpl	0,4
Specific weight		
Lämpöarvo	MJ/kg	15,0
Caloric value		
Koetulokset Test results		
Käytetty polttoainemäärä	kg	41,1
Total fuel consumption		
Kokeen kestoaika	h	7,0
Test duration		
Savukaasujen lämpötila savusolassa	°C	267
Temperature in smoke flue		
Savupiipun veto	Pa	—25
Pressure in smoke flue		
Kattilan teho	kW	17,6
Power		
Kattilasta varaajaveteen saatu energiamäärä	kWh	121
Produced energy during test		
Varaavan lämmityksen hyötysuhde	%	65
Total efficiency		

ARVOSTELU

KÄYTTÖOMINAISUUDET

- Kattilan tarvitsema lämmitys- ja hoitotyö on melko vähäistä.
- Kattilan käyttö- ja huolto-ohjekirja on hyvä.
- Kattilan säätäminen on hankalaa, koska säätölaitteiden liikkeet ovat hyvin lyhyitä. Säätämistä voitaisiin helpottaa esim. ilmanottoaukon muotoilulla.
- Kattilan toimiessa osateholla hakkeella, aiheuttaa puhaltimen käynnistyminen toisinaan "häkätussahduksia".
- Sekä haloilla että hakkeella esiintyy ohimenevää polttoaineen holvaantumista.
- Polttoaineen sytyttäminen on melko hidasta.

TIIVISTELMÄ

Hakas-Sampsä 18 -kattilalla tehtiin suoran lämmityksen kokeet koivuhakkeella: 17,2 kW:n teholla hyötysuhde oli 78 %, 9,1 kW:n teholla 72 % ja 3,4 kW:n teholla 63 %. Tyhjäkäyntikokeen jälkeen kattila käynnistyi normaalisti. Lisäksi kattilalla tehtiin varaavan lämmityksen koe koivuhalolla. Varauksen hyötysuhde oli 65 %.

Hakas-Sampsä 18 -kattila on käyttöominaisuuksiltaan suorassa ja varaavassa lämmityksessä kohtalaisen hyvä¹⁾.

SAMMANFATTNING

Med Hakas-Sampsa 18 -pannan utfördes provningen med björkflis vid direktvärmning. Vid 17,2 kW effekt verkningsgraden var 78 %, vid 9,1 kW 72 % och vid 3,4 kW 63 %. Efter tomgångsprovet tändes pannan normalt. Dessutom utfördes ackumulerande värmeprovning med björkved och verkningsgraden var då 65 %.

Hakas-Sampsa 18 -pannan är till sina bruksegenskaper tämligen god) vid direkt och ackumulerande värmning.

CONCLUSIONS

Hakas-Sampsa 18 -furnace was tested in direct heating and with heat accumulator. Total efficiencies in direct heating test with birch chip were: at 17,2 kW power 78 %, at 9,1 kW power 72 % and at 3,4 power 63%. After idle power test the furnace functioned normally. Total efficiency with birch firewood and heat accumulator was 65 %.

The functional performance of Hakas-Sampsa 18 -furnace is in direct heating and in heating with accumulator fairly good).

Vihti 3. 9. 1982

VALTION MAATALOUSKONEIDEN TUTKIMUSLAITOS

KIINTEÄN POLTTOAINEEN PIENKÄTILAN TESTAUS

Kattilan valmistaja: Sampsas-Tehtaat
 Valmistajan suosittelema
 savupiipun pituus: 500...700 cm
 savuhormin koko: Ø 15 cm

Hakas-Sampsas 18
 Kattila:
 Ilmoitettu teho: 18 kW hake, halko ja palaturve
 Vesitilan koko: 76 dm³
 Kattilan paino: 270 kg

RS-päättösnumero: 5473-81
 Valmistusnumero: 4123

Koemuoto Testipolttoaine	Varaava koe halko	Suora koe 100 % hake	Suora koe 50 % hake	Suora koe 20 % hake	Tyhjäkäynti- koe hake 'j
Testipolttoaineen kosteus kokonaispainosta	19,2	31,4	28,8	29,1	30,5
Polttoaineen teholl. lämpöarvo testauskosteudessa	15,0	12,4	13,0	12,9	12,6
Testipolttoaineen pituus	333	15...40	15...40	15...40	15...40
Polttoaineen kappalepaino	0,4	240 kg/m ³	240 kg/m ³	240 kg/m ³	240 kg/m ³
Kokeen kesto aika kokonaisuudessaan	7,0	4,0	4,13	4,0	24,0
Polttoaineen palamisaika	5,9	4,0	4,13	4,0	24,0
Kulutettu polttoainemäärä	41,1	25,6	14,5	6,0	13,7
Lähtevän kattilaveden lämpötila keskimäärin	82,3	77,9	77,4	83,2	80,9
Palaavan kattilaveden lämpötila keskimäärin	70,3	68,7	45,2	31,2	80,1
Kattilaveden korkein lämpötila kokeen aikana	89,2	84,4	84,8	88,4	86,0
Savukaasun lämpötila heti kattilan jälkeen keskimäärin	267	270	80/285	80/260	70/260
Kattilahuoneen lämpötila	21,7	26,0	22,4	23,4	24,5
Paine savuosolassa heti kattilan jälkeen keskimäärin	-25	-25	-20	-20	-20
Kattilasta saatu teho keskimäärin	17,6	17,2	9,1	3,4	—
Kattilahuotyysuhde	65	78	72	63	—
Kattilasta varaajaveteen saatu energiamäärä	110,7	—	—	—	—
joka vastaa +40 °C lämpötilamouhua vesimäärässä	2424	—	—	—	—
Sytytyskäynti	—	—	—	—	—
— sytytykseen käytetty aika	20	—	—	—	—
— polttoaineen täytösäärä	28,6	—	—	—	—
Polttoaineen lisäys	—	—	—	—	—
— lisäyskertojen lukumäärä	1	1	—	—	—
— lisäykseen käytetty aika keskimäärin	3	1	—	—	—
— polttoaineen lisäysmäärä keskimäärin	12,5	16,8	—	—	—
Hoitokäynnit	—	—	—	—	—
— lukumäärä	1	—	—	—	—
— aika keskimäärin	2	—	—	—	—

Huomautuksia: 1) Tyhjäkäyntikokeessa kattilaa kuormittava putkistoahviö vaihtelee välillä 0,5...1,5 kW.

Kokeen aikana tyhjäkäyntiteho oli 0,95 kW.

Testaus on suoritettu VTT:n LVI-tekn. laboratorion tiedonannossa n:o 42/1981 esitetyn testausohjeen mukaisesti.

SI-yksiköiden ja vanhojen yksiköiden muuntotaulukko

SI-yksikkö		SI-yksikkö
1 N	= 0,10	kp
1 kW	= 1,36	hv
1 W	= 0,86	kcal/h
1 Nm	= 0,10	kpm
1 MJ	= 0,28	kWh
1 kJ	= 0,24	kcal
1 MPa	= 9,81	kp/cm ²
1 Pa	= 0,10	mm H ₂ O
1 kPa	= 7,51	mm Hg
1 g/kWh	= 0,74	g/hvh
		1 kp = 9,81 N
		1 hv = 0,74 kW
		1 kcal/h = 1,16 W
		1 kpm = 9,81 Nm
		1 kWh = 3,60 MJ
		1 kcal = 4,19 kJ
		1 kp/cm ² = 0,10 MPa
		1 mm H ₂ O = 9,81 Pa
		1 mm Hg = 0,13 kPa
		1 g/hvh = 1,36 g/kWh

Etuliitteitä

mega = M = 1000000	milli = m = 0,001
kilo = k = 1000	mikro = μ = 0,000001

1) Käyttöominaisuudet ja kestävyys arvostellaan seuraavia arvosanoja käyttäen:

erittäin hyvä
hyvä
kohtalaisen hyvä
tydyttävä
runsaasti huomauttamista
huono

1) Bruksegenskaperna och hållbarheten bedöms enligt följande skala:

mycket god
god
tämligen god
nöjaktig
mycket att anmärka
dålig

1) The functional performance and durability ratings are:

very good
good
fairly good
satisfactory
many remarks
poor

Kattilan käyttöominaisuuksien arvosanaan vaikuttavat hyötysuhde, palaminen ja hoito- ja lämmitystyön määrä.

Koetus- ja tutkimustulosten vanhenemisen vuoksi sekä väärinkäsitysten ja harhauttavien tietojen välttämiseksi koetus- ja tutkimuselostuksia tai erillisiä koetus- ja tutkimustuloksia ei ole lupa julkaista eikä kirjallisesti esittää ilman tutkimuslaitoksen kussakin tapauksessa erikseen antamaa kirjallista lupaa.